

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

**МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції**

19 червня 2026 року

**Одеса
2026**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
19 червня 2026 року

ОДЕСА
2026

УДК 342.7:341.3:364(477)

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Давиденко В.В., ректор університету, кандидат юридичних наук, доцент

Заступник голови:

Корнієнко М.В., перший проректор університету, доктор юридичних наук, професор

Члени оргкомітету:

Бабчук О.Г., завідувач кафедри психології та педагогіки, кандидат психологічних наук, доцент;

Гугулан Є., завідувач кафедри приватного права Академії «Штефана Великого», Міністерство внутрішніх справ Республіки Молдова, доктор філософії, доцент;

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент;

Ковальова О.В., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Матієнко Т.В., професор кафедри психології та педагогіки, кандидат юридичних наук, доцент;

Пасько О.М., професор кафедри психології та педагогіки, доктор юридичних наук, доцент;

Пишна А.Г., завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Сухарєва А.О., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Тетерятник Г.К., завідувачка кафедри кримінального процесу та криміналістики, доктор юридичних наук, професор;

Томіна В.Ю., доцент кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент.

Статті друкуються в авторському варіанті.

Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей,
які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Захист прав дитини в умовах військової агресії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 червня 2026 р.). Одеса : ОДУВС, 2026 – 465 с.

Ефективним організаційним інструментом профілактики є також залучення дітей до соціально корисної діяльності, спортивних секцій, творчих гуртків, волонтерських проєктів та молодіжних ініціатив. Такі форми діяльності сприяють розвитку соціальної відповідальності, позитивної самооцінки, комунікативних навичок та створюють умови для конструктивної самореалізації особистості [4; 5].

Отже, профілактика залучення дітей до протиправної діяльності потребує комплексного та міжвідомчого підходу, що поєднує зусилля освітніх закладів, правоохоронних органів, соціальних служб, громадськості та сім'ї. Організаційне забезпечення профілактичної роботи має бути спрямоване на своєчасне виявлення ризиків, розвиток правової культури, психологічну підтримку дітей, зміцнення сімейних ресурсів та створення безпечного соціального середовища. Лише за умови системної та скоординованої діяльності можливо забезпечити ефективний захист дітей від залучення до протиправної діяльності та сприяти їх гармонійному розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.

Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-вр>.

Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

Максименко С. Д. Психологія особистості: підручник. Київ : КММ, 2020. 296 с.

Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ–Чернівці : Букрек, 2018. 320 с.

Савельєва Н. М. Соціальна профілактика девіантної поведінки: навчальний контент в оновленому форматі. Полтава : ПНПУ, 2020 р. 184с.

Інформаційна пам'ятка: онлайн-вербування <https://nssu.gov.ua/news/informatsiina-pamiatka-onlain-verbuvannia>

Бондар В.Є.

курсант 1 курсу ННПФПКП НПУ
Одеського державного університету
внутрішніх справ
Науковий керівник:

Кейдалюк В.О.

– доцент кафедри адміністративної діяльності поліції
доктор філософії

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Збройна агресія проти України суттєво змінила зміст правового захисту дитини. Якщо в мирний час права дитини переважно розглядаються через сімейне виховання, освіту, соціальне забезпечення, охорону здоров'я та захист

від насильства, то в умовах війни ці питання набувають особливої гостроти. Дитина може одночасно постраждати від обстрілів, вимушеного переміщення, втрати батьківського піклування, депортації, психологічної травматизації, втрати доступу до освіти й медичної допомоги. Тому захист прав дитини в умовах військової агресії слід розглядати як комплексне правове, гуманітарне й безпекове завдання.

Міжнародно-правовою основою такого захисту є Конвенція ООН про права дитини, яка закріплює принцип найкращих інтересів дитини, право на життя, розвиток, збереження індивідуальності, громадянства, імені та сімейних зв'язків, а також обов'язок держави захищати дитину від усіх форм насильства, експлуатації та жорстокого поводження [1]. В умовах війни важливо, що дитина не може розглядатися лише як «постраждала особа», адже вона залишається самостійним носієм прав, які мають бути не тільки визнані, а й реально відновлені.

Національне законодавство України також містить спеціальні гарантії охорони дитинства. Закон України «Про охорону дитинства» визначає її як стратегічний загальнонаціональний пріоритет, спрямований на забезпечення розвитку дитини, належних умов життя та захисту її прав [2]. Водночас війна показала, що традиційні механізми соціального захисту не завжди здатні швидко реагувати на нові ризики. Діти на тимчасово окупованих територіях, у зонах бойових дій або після примусового переміщення часто фактично втрачають доступ до служб у справах дітей, органів опіки, судів, закладів освіти, медицини та соціальної підтримки.

Особливо небезпечним порушенням прав дитини є примусове переміщення та депортація українських дітей. Це зачіпає не лише свободу пересування чи право на сімейне виховання, а й право на ідентичність, мову, громадянство, зв'язок із батьками та власною державою. За даними офіційного порталу «Діти війни», станом на 12 травня 2026 року зафіксовано 20 570 депортованих та/або примусово переміщених дітей, 701 загиблу дитину та 2502 поранені дитини внаслідок збройної агресії проти України [3]. Такі показники демонструють масштаб порушення фундаментальних прав дитини й потребу в довгостроковій системі правової, психологічної та соціальної реабілітації.

Правова природа депортації дітей має оцінюватися крізь призму міжнародного гуманітарного та кримінального права. Незаконне переміщення, зміна правового статусу дитини, нав'язування чужої громадянської, мовної чи культурної ідентичності, передача до іншого сімейного або інституційного середовища можуть мати ознаки воєнних злочинів і злочинів проти людяності. У матеріалах Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини зазначено, що системні дії держави-агресора щодо українських дітей включають депортацію, мілітаризацію, індоктринацію та руйнування української ідентичності [4].

Окремим напрямом захисту є забезпечення права дитини на освіту. В умовах війни воно порушується не лише через руйнування шкіл або дистанційне навчання, а й через втрату безпечного освітнього середовища, психологічне виснаження, нерівний доступ до інтернету, вимушену зміну місця

проживання та навчання за програмами держави-агресора на тимчасово окупованих територіях. Освіта під час війни виконує не тільки навчальну, а й стабілізаційну функцію, зберігаючи для дитини відчуття звичного ритму, соціальної належності та майбутньої перспективи.

Не менш важливим є психологічний аспект захисту прав дитини. Війна створює тривале травматичне середовище: сирени, обстріли, евакуація, смерть близьких, розлука з родиною, життя в укриттях і постійна невизначеність. Тому правовий захист не може обмежуватися лише фіксацією порушення або наданням статусу постраждалої дитини. Він має включати психологічну підтримку, кризове консультування, реабілітацію, безпечний освітній простір і соціальний супровід родини. Особливої уваги потребують діти, повернуті з депортації чи примусового переміщення, адже вони могли пережити ізоляцію, тиск, пропагандистський вплив і втрату довіри до дорослих.

Система захисту прав дитини в умовах військової агресії має бути міжвідомчою, оскільки її не може забезпечити лише один орган державної влади. До неї повинні бути залучені служби у справах дітей, Національна поліція, прокуратура, суди, заклади освіти й охорони здоров'я, органи місцевого самоврядування, центри соціальних служб, громадські організації та міжнародні партнери [5]. Важливо, щоб між цими суб'єктами існував реальний обмін інформацією. Наприклад, у разі евакуації дитини із зони бойових дій держава має фіксувати не тільки факт переміщення, а й її потреби: наявність житла, документів, доступу до навчання, медичної допомоги та зв'язку з батьками або законними представниками.

Важливу роль у правовому механізмі захисту дітей відіграє документування злочинів. Без належної фіксації фактів загибелі, поранення, депортації, сексуального насильства, незаконного усиновлення чи залучення дітей до пропагандистських і мілітарних заходів неможливо забезпечити ефективне розслідування та міжнародну відповідальність винних осіб [6]. Водночас така фіксація має здійснюватися без повторної травматизації дитини. Тому потрібні дружні до дитини процедури опитування, спеціалізовані кімнати, психологічний супровід та належна підготовка слідчих, прокурорів, суддів, адвокатів і психологів.

Разом із тим залишається проблема розриву між законодавчими гарантіями та фактичними можливостями їх реалізації. Українське законодавство містить необхідні норми щодо захисту дитини, але війна створює ситуації, які потребують швидких і скоординованих рішень. Особливо це стосується дітей на тимчасово окупованих територіях, до яких держава не завжди має фізичний доступ. У таких випадках важливо зберігати юридичний зв'язок із дитиною через реєстри, дистанційне навчання, документування порушень, міжнародні механізми повернення та підтримку родичів на підконтрольній території.

На практичному рівні доцільно посилити єдину систему обліку дітей, які загинули, були поранені, зникли безвісти, депортовані, примусово переміщені або повернуті в Україну [7]. Також необхідно забезпечити довгострокову психологічну допомогу дітям, які пережили окупацію, полон, депортацію, втрату близьких або насильство; розвивати ювенальну юстицію у справах про воєнні злочини проти

дітей; посилити правову підтримку сімей з дітьми, які є внутрішньо переміщеними особами. Повернення депортованих дітей має залишатися не лише гуманітарним, а й міжнародно-правовим пріоритетом України.

Отже, захист прав дитини в умовах військової агресії є багаторівневим завданням, що охоплює міжнародно-правову відповідальність держави-агресора, соціальний захист, кримінальне переслідування винних, психологічну реабілітацію, відновлення освіти та підтримку сімей. Дитина в умовах війни потребує не декларативного співчуття, а реального механізму повернення до безпеки, сім'ї, освіти, здоров'я та власної ідентичності. Саме здатність держави перетворити правові гарантії на конкретну допомогу визначає ефективність захисту прав дитини.

ЛІТЕРАТУРА

Конвенція про права дитини : Конвенція ООН від 20.11.1989. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_021 (дата звернення: 05.05.2026).

Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2402-14> (дата звернення: 06.05.2026).

Діти війни : офіційний портал. URL: <https://childrenofwar.gov.ua/> (дата звернення: 12.05.2026).

Про платформу «Діти війни» : офіційний портал. URL: <https://childrenofwar.gov.ua/about-us/> (дата звернення: 12.05.2026).

Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2024 році. URL: <https://ombudsman.gov.ua/report-2024/> (дата звернення: 08.05.2026).

Розділ 5. Права дитини : Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у 2024 році. URL: <https://ombudsman.gov.ua/report-2024/prava-dytyny> (дата звернення: 08.05.2026).

Забезпечення принципу гідності дитини : протидія насильницьким методам виховання : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 24–25 квітня 2025 р. Одеса : ОДУВС, 2025. 214 с.

Bondarenko V.A.

Lviv State University of Internal Affairs

PROTECTING CHILDREN'S DIGITAL RIGHTS AT EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER MARTIAL LAW

The rapid digitalisation of education and the widespread use of distance learning technologies have significantly transformed the educational environment. Under martial law in Ukraine, digital technologies have become an essential tool for ensuring continuity of education. At the same time, the increased use of online

Наукове видання

**ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ.
МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції**

м. Одеса, 19 червня 2026 року

Підп. до друку 18.06.2026. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк.арк 26,16. Обл.-вид. арк. 31,04
Надруковано з готового оригінал-макета
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП №3507 від 25.06.2009